

Hanke saa rahoitusta
Euroopan unionin ohjelmasta
Rights, Equality & Citizenship

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

ROMANINAISTEN KANSALLINEN TAPAAMINEN

4.2.2019

YHTEENVETO

Romaninaisten kansallinen tapaaminen 4.2.2019

- Tilaisuus järjestettiin Jyväskylässä, Kulttuurikeskus Gloriassa.
- Osallistujia yhteensä 27 eri puolilta Suomea, mm. järjestöistä, hankkeista ja eri organisaatioista.
- Tapaaminen oli osa Sanoista tekoihin 2 hanketta, joka jatkaa edellisen, vuosina 2016-2017 toteutetun hankkeen sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistyötä.
- Kansallisessa tapaamisessa keskityttiin kahteen ajankohtaiseen teemaan: terveyteen ja hyvinvointiin sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.
- Teemat valittiin naistyötä tekevien ja järjestökenttää tuntevia romaninaisten ehdotusten pohjalta (kaksi suunnittelukokousta joulukuussa 2018).
- Teemojen alustusten jälkeen keskusteltiin aiheesta (teema 1 kahdessa pienryhmässä)

Teema 1: Terveys ja hyvinvointi

Alustus 1: *Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tekemä Romanian hyvinvointitutkimus ROOSA (2018).* Alustajana Anneli Weiste-Paakkanen THL:sta.

- ROOSA lisää tietoa romaniväestön hyvinvoinnista, osallisuudesta, terveydestä ja toimintakyvystä.
- Tutkimuksen tavoitteena on edistää romaniväestön hyvinvointia ja tehostaa palvelujen kohdentumista (ROMPO2 linjaus) .
- Tutkimus kuvaa niin romaniyhteisön voimavaroja kuin haasteitakin.
- Alustuksessa tarkasteltiin ROOSAn tuloksia eri näkökulmista mm. toimintakyky; auttaminen; palvelujen tarve ja riittävyys; työ, koulutus ja toimeentulo; elinolot; terveys ja terveyteen vaikuttavat elintavat; syrjäintäkokemukset ja henkinen hyvinvointi.

Teema 1: Terveys ja hyvinvointi

Alustus 2: *Liikunnan ja terveyden edistäminen arjessa.* Alustajana Kaisa Koivuniemi LIKESistä.

- Terveys on elämän voimavara ja dynaaminen, muuttuva tila.
- Terveydellä on monta ulottuvuutta: fyysinen, psyykinen, henkinen ja sosiaalinen.
- Liikunnalla on positiivinen yhteys mm. työkykyyn, unen laatuun, stressinhallintaan ja muistiin.
- Liikunnallista elämäntapaa voi lisätä pienillä teoilla.
- Liikuntaan liittyvä psyykinen ja/tai sosiaalinen hyvinvointi on monille tärkeämpää, kuin fyysinen terveyden ja kunnon korostaminen.

Teema 1: Ryhmä 1: Terveys ja elämäntavat

Ryhmä 1: Kuinka elämäntapojen muutos ja tieto vaikuttavat kokonaisvaltaiseen terveyteen ja hyvinvointiin?

- Perheen merkitys: vanhemmilta opitaan roolimalleja (liikunta, elämäntavat). Harrastamisen kulttuuri puuttuu.
- Liikunnan lisääminen lähtee pienistä teoista. Toisten vertaistukea tarvitaan varsinkin alussa.
- Miehet liikkuvat enemmän mm. urheiluseuroissa. mutta romaninaiset tarvitsisivat kohdennettua, matalan kynnyksen toimintaa (vanhojen ja nuorten liikkuminen yhdessä?)
- Kohderyhmälähtöisyys – esim. lapsiin, nuoriin ja työikäisiin kuuluu eri kohderyhmiä – on huomioitava liikuntamahdollisuuksien viestinnässä ja toimenpiteiden räätälöinnissä.
- Monissa kunnissa saatavilla liikuntaneuvontaa, esim. liikuntapalveluiden ja terveydenhuollon yhteiset palvelupolut.
- Yhteistyön mahdollisuus alueellisten järjestöjen kanssa: liikunnanaluejarjestot.fi

Teema 1: Ryhmä 1: Terveys ja elämäntavat

- Jotkut liikuntalajit ovat kalliita, mutta myös ilmaispalveluja on. Niistä tarvitaan lisää tiedotusta. Myös esim. Eväitä elämälle - harrastustuki.
- Paikkakuntakohtaista toimintaa, mm. leirejä ja tapahtumia eri ikäryhmille, joissa liikunta teemana. Mahdollisuus saada yksilöllistä ohjausta ja oma liikuntasuunnitelma.
- Vaatetus ja kengät voivat vaikuttaa tuki- ja liikuntaelimiin; jumppaaminen auttaa.
- Liikunta- ja ravitsemusneuvoja vierailulle romanien kerhoihin.
- Toistuva syrjintä voi johtaa siihen, ettei halua liikkua ulkona tai osallistua järjestettyyn liikuntaan.
- Kokemus Jyväskylästä: koulussa romanivanhemmat olleet vetämässä liikuntatunteja, esim. luistelua. Romaniperheet myös liikkuvat yhdessä luonnossa.
- EU-alueelta tulleille romaneille tarvittaisiin myös ROOSAn kaltainen tutkimus.

Teema 1: Ryhmä 2: Perheiden hyvinvointi

Ryhmä 2: Millaista tukea nuoret naiset ja perheet tarvitsevat arjessa?

- Romanien kouluttautuminen on lisääntynyt, mutta työllisyys ja toimeentulo ei ole pysynyt samassa tahdissa.
- Tänä päivänä naiset ovat aiempaa enemmän työelämässä. Miehet ottavat vastuuta kotitöistä ja lasten hoidosta. Myös poikia kasvatetaan ottamaan vastuuta kotitöistä.
- Toisaalta myös halutaan pitää kiinni perinteisistä miehen ja naisen roolimalleista.
- Nuoret kokevat paineita siitä, kuinka he voivat vastata kaikkiin odotuksiin (vanhemmuus, lapset, sukulaiset, oma vertaisryhmä, koulu, työelämä ja toimeentulo).
- Sosiaalisen statuksen osoittaminen tuo uusia paineita. Erityisesti naisilla paljon vastuuta.

Teema 1: Ryhmä 2: Perheiden hyvinvointi jatkuu

- Sukulaisten tukeminen kuormittaa, mutta on silti kunnia-asia.
- Selviytymisen kulttuuri: pakko pärjätä? Miksi avun hakeminen nähdään heikkoutena?
- Nuorten naisten masennuksen lisääntyminen on huolestuttavaa.
- Perheet ja peruspalvelut - viranomaistulkin tarve.
- Arkirytmien ylläpitämisessä vastuu on vanhemmilla. Jos vanhemmat ovat rajattomia, heijastuu se lapsiin.
- Lasten ja koko perheen yhteiset harrastukset tuovat onnistumisen kokemuksia.
- Romaninuorille lisää tukea kesätöiden löytämiseen.

Teema 2: Romaninaiset yhteiskunnallisina vaikuttajina

Alustus 1: Naiset ja tytöt päätöksentekijöinä ja vaikuttajina. Alustajana Johanna Pakkanen, Naisjärjestöt yhteistyössä (Nytkis)

- Nuoret naiset ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen: perinteinen järjestötoiminta ei kiinnosta, sen sijaan verkostotyyppinen toiminta, myös somessa, kiinnostaa.
- Sukupolvien välisen vuorovaikutuksen lisäämistä edistettävä.
- Nuoret naiset ovat tietoisia siitä, että he saattavat kokea syrjintää politiikassa ikänsä ja sukupuolensa tai vähemmistöön kuulumisen vuoksi.
- Nuorilla ja naisilla keskimäärin vähemmän rahaa vaalikampanjointiin.
- Nuoret romanit (erityisesti naiset) tarvitsevat esikuvia.

Teema 2: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Naiset ja tytöt päätöksentekijöinä ja vaikuttajina

- Naisille, erityisesti nuorille naisille, tarvitaan mentorointiohjelmia ja muita koulutuksia. Hiljaisen tiedon välittäminen.
- Tukea eri puolueiden naisten välisestä yhteistyöstä, mm. NYTKIS-alueoimikunnat.
- Naiset/äidit politiikassa arvostelun kohteena enemmän kuin miehet/isät.
- Kunnallisilla luottamushenkilöillä on oikeus saada korvausta lastenhoitoa varten.
- Romaninaisten järjestöt eivät ole vielä ankkuroituneet naisjärjestöihin.
- Järjestöt ovat avoimia yhteistyöhön. Romanikulttuurista kaivataan lisää tietoa.
- Kommentteja yleisöstä: yhden romanin puhe voidaan tulkita koko yhteisön näkemykseksi. Tarvitaan muutos oletukseen, että romanit hoitaa vain romanien asioita.

Teema 2: Romaninaiset yhteiskunnallisina vaikuttajina. Phenjalipe-strategia

Alustus 2: *Romaninaisten ja -tyttöjen olojen parantamiseen tähtäävä Phenjalipe-strategia (2014-2020).* Alustajana Katja Vauhkonen, STM.

- Strategia määrittää Euroopan ja muiden maiden romaninaisten ja -tyttöjen tilanteen parantamiseen liittyvät tavoitteet ja prioriteetit.
- Perustana ihmisoikeusyleissopimukset, alueelliset tutkimukset ja romaninaisten tilannetta koskevat eurooppalaiset ja kansainväliset suositukset.
- Eri viiteryhmät voivat käyttää strategiaa itsenäisenä asiakirjana romaninaisten ja -tyttöjen tilanteen parantamisessa.
- Phenjalipen foorumi toteuttaa toimintasuunnitelmaa yhteistyössä kansainvälisten ja kansallisten kumppaniensa kanssa.
- Phenjalipen työryhmä päivittää toimintasuunnitelmaa ja arvioi sen toimeenpanoa kahden vuoden välein.

Teema 2: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Phenjalipe-strategia

- Strategian yleispäämääränä on edistää ja voimaannuttaa Euroopan romaninaisia ja -tyttöjä sekä vahvistaa sukupuolten yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä heidän asuinmaissaan tukemalla kuuden strategisen tavoitteen toimeenpanoa.
 1. Rasismin, mustalaisvastaisuuden ja sukupuolistereotyypioiden vastustaminen;
 2. Väkivallan muotojen ehkäisy ja torjuminen;
 3. Julkisten palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden takaaminen;
 4. Oikeussuojan saannin varmistaminen;
 5. Riittävä ja mielekäs poliittiseen ja julkiseen päätöksentekoon osallistuminen;
 6. Sukupuolinäkökulman ja romaninaisten valtavirtaistaminen kaikessa politiikassa ja toimenpiteissä.

Teema 2: Romaninaiset yhteiskunnallisina vaikuttajina. Keskustelua yhdenvertaisuudesta

- Alustus 3: *Yhdenvertaisuus – mitä se on on? Ketä se koskee? Miksi sen edistäminen on tärkeää?* Alustajana Janette Grönfors, SPR
- Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä.
- Yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015. Se sallii positiivisen erityiskohtelun, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen.
- Laki edistää yhdenvertaisuutta, ehkäisee syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.
- Yhdenvertaisuuden suunnitelmallinen edistäminen tukee meidän kaikkien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa.

Kiitos kaikille!

Lähteitä

THL: Suomen romaniväestön osallisuus ja hyvinvointi: Romanien hyvinvointitutkimus Roosan perustulokset 2017-2018

<http://www.julkari.fi/handle/10024/137276>

<https://www.liikunnanaluejarjestot.fi/>

Phenjalipe-strategia (2014-2020): https://romani.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tutustu-romaninaisten-ja-tyttojen-olojen-parantamiseen-tahtaavaan-phenjalipe-strategiaan

ETYJ Demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston tilanneraportissa (2018):

<https://www.osce.org/odihr/roma-sinti-action-plan-2018-status-report>

<http://www.nytkis.org/>